

CONSTANTIN MATCOVSCHI –
DASCĂL, SAVANT
ȘI PERSONALITATE A NEAMULUI

90 de ani de la naștere

O filă aparte a medicinei și a farmacologiei autohtone o constituie activitatea prodigioasă a profesorului universitar Constantin Matcovschi – Om Emerit, renumit savant, personalitate cu o inteligență deosebită, tenacitate și responsabilitate impecabilă, cu o experiență impunătoare. El reprezintă

pleiada de aur a medicinei moldave, formată în anii grei de după război, care a stat la bazele formării și creșterii cadrelor naționale de medici și farmaciști.

S-a născut la 5 februarie 1930, în satul Lipceni, județul Orhei, într-o familie de basarabeni cultivați, care au pus accentul pe bogățiile spirituale. Îndemnul tatălui său l-a respectat de pe băncile școlii primare și ale liceelor, în care s-a manifestat ca un elev și licean model. În anul 1947 este înmatriculat în Institutul de Stat de Medicină din Chișinău, Facultatea *Medicină Generală*. După absolvire în 1952, își începe activitatea ca medic de circumscripție în localitățile Cucuruzeni și Chiperceni, raionul Orhei. Dorința de a cunoaște, de a studia ceva nou îl face ca din 1953 să fie acceptat ca doctorand (aspirant), perioadă în care, cu un deosebit entuziasm, colectează date și cunoștințe, sistematizează și susține cu succes teza de doctor în științe medicale cu tema *Acțiunea comparativă a novocainei, xilocainei și trimecainei asupra sistemului nervos central*.

Anul 1959 devine unul de cotitură radicală în activitatea profesională a lui Constantin Matcovschi, deoarece este invitat de către Nicolae Testemițanu, rectorul Institutului de Stat de Medicină din Chișinău, la Catedra de farmacologie, unde activează până în 1993, deținând succesiv funcțiile de asistent universitar, conferențiar, șef de catedră. În cadrul acestei catedre contribuie activ la dezvoltarea disciplinei, la revenirea la predarea medicinei în limba română, cu traducerea mai multor manuale de farmacologie din limba rusă (S. Anicikov, 1958; V. Zakusov, 1972; D. Harkevici, 1990). În anii 1970-1980 se ocupă de

studiul interacțiunii substanțelor medicamentoase cu oxigenul hiperbar și publică un șir de lucrări științifice, prezentate la mai multe foruri unionale și internaționale, printre care: *Oxygen Toxicity and Drugs* în cadrul VI-th International Hyperbaric Congress, Aberdeen (1977), monografiile *Ocerki ghiperbariceskoi farmakologhii* și *Ghiperbariceskaia farmakologhia*. În această perioadă sunt editate mai multe lucrări didactice în limba română – *Practicum la farmacologie*, indicații metodice.

Constantin Matcovschi a desfășurat o activitate marcantă în Institutul de Medicină din or. Vientiane, Laos, unde a citit cursul de farmacologie în limba franceză. Distinsul savant și pedagog a fondat aici și Catedra de farmacologie, cu pregătirea specialiștilor în domeniu. Activitatea pedagogică în această instituție s-a soldat cu editarea manualului *Cours de Pharmacologie donné par C. Matcovschi* (Vientiane, 1980, și versiunea laoțiană, Bangkok, 1981).

Profesorul Constantin Matcovschi a desfășurat și o vastă activitate organizatorică. Astfel, a fost primul decan al Facultății *Farmacie*, fondată în 1964, iar în anii 1966-1968 a activat în calitate de prorector didactic al Institutului de Stat de Medicină din Chișinău. În 1968 a fost destituit din posturile de profesor și șef de catedră pentru așa-numita „politică antileninistă”, dar și-a păstrat verticalitatea și în acele timpuri grele, activând modest în calitate de conferențiar la Catedra de farmacologie.

O perioadă importantă în viața profesională a lui C. Matcovschi o constituie anii 1991-2015, când a activat în cadrul Centrului farmaceutic științific și de producție din Institutul Național de Farmacie (actualmente – Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale). În acești ani, munca sa este axată pe elaborarea și perfectarea legislației în domeniul medicamentului, pe editarea unor ghiduri pentru medici, farmaciști, studenți, consumatori de medicamente.

Profesorul Constantin Matcovschi este autorul a circa 120 de lucrări științifice, publicate în cele mai prestigioase reviste de specialitate, inclusiv cărți, monografii farmaceutice, îndrumare, brevete de invenție, printre care se numără: manualele *Receptura* și *Manual de receptură*, manualul în traducere *Farmacologia*; ghiduri în cinci ediții: *Medicamente omologate în Republica Moldova*, *Compendium*

Medicamentorum, Ghidul farmacoterapeutic (trei ediții), *Farmaco- și fitoterapia în cardiologie, Elemente de fitofarmacologie, 100 plante de leac* etc. Aceste lucrări au fost manuale de căpătâi pentru mai multe generații de medici și farmaciști.

Pentru meritele sale în domeniile farmacologiei și medicinei, profesorul și savantul Constantin Matcovschi a fost menționat cu un șir de distincții în țară și peste hotare. Academia Europeană de Științe Naturale din Hanovra, Germania, îi conferă Medalia *Wilhelm Conrad Röntgen* (2004), Medalia *Robert Koch* (2005) și Ordinul *Nikolai Pirogov* (2005); Academia Internațională de Științe despre Natură și Societate din Federația Rusă – Medalia comemorativă *Petru I Pentru merite în cauza renașterii științei și economiei Rusiei* (1996) și Medalia de argint *Ivan Pavlov* a Academiei *Pentru dezvoltarea medicinei și a ocrotirii sănătății*. Onoruri speciale i s-au acordat în 2001 prin conferirea Ordinului Suveran *Sfântul Ioan de Ierusalim*, Ordinului Suveran al Cavalerilor de Malta; Gradul de Comandor din partea Academiei Europene de Științe din Hanovra. În anul 2000 i se conferă titlul onorific *Om Emerit* al Republicii Moldova, iar în 2010 – Ordinul *Gloria Muncii: Pentru muncă îndelungată și prodigioasă în domeniul ocrotirii sănătății, contribuție la implementarea în medicină a realizărilor*

științei și activitate metodică-organizatorică. În semn de recunoștință pentru aportul adus în educarea și creșterea generațiilor de medici și farmaciști, în dezvoltarea științei și a sistemului de sănătate din țară, a fost inaugurat bustul renumitului savant pe Aleea personalităților ilustre ale medicinei autohtone din Campusul universitar din regiunea Mălina Mică a capitalei.

Constantin Matcovschi, pentru cei care au activat cu el și l-au cunoscut personal, reprezintă un model de dascăl de o inteligență și o cultură deosebite, o personalitate cu înalte calități morale, impresionând prin atitudine, spirit, respect, responsabilitate, verticalitate, manieră de a aborda problemele, cu concepte și convingeri pe care le-a respectat întreaga sa viață. Profesorul C. Matcovschi face parte din „generațiile de aur” ale medicinei autohtone și va servi drept exemplu de patriot care și-a iubit rădăcinile, care a respectat cu demnitate și fidelitate îndemnul părinților și al predecesorilor săi. Iar noi suntem datori să-i păstrăm vie memoria, să-i urmărim îndemnul și gândurile, astfel continuând tradițiile înaintașilor noștri.

**Societatea Științifică a Farmacologilor
din Republica Moldova**